ZBORNIK
O
JOSIPU BANOVCU

Zbornik radova sa znanstvenoga skupa
»Josip Banovac i homiletička književnost«
Šibenik – Skradin – Visovac, 6.–8. studenoga 2003.

Gradska knjižnica »Juraj Šižgorić«
Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu

Šibenik – Zagreb, 2004.

Šime Demo

»BANOVČEVA« KNJIŽICA *IZKAZAGNIE OD SABORAH*

UDK 821.163.42. (091)

Pod imenom Josipa Banovca tiskana je 1763. u Anconi knjižica *Izkazagnie saborah*.[1] Pokazalo se, međutim, da navedena knjižica nije Banovčev autorski uradak, već da je on samo priređivač toga izdanja koje sadrži četvrti *cslanak* trećeg *razgovora* iz knjige *Istina katolicsanska* fra Antuna Bačića,[2] naslovljen *Od Saborah*, kao i sedmi dio *Cslanka od pakla* iz iste knjige.[3]

Prije svega, moglo bi se pomisliti da je došlo do tiskarske pogreške ili kakve druge zabune, odnosno da Banovcu nije na umu bilo izdavanje tuđe knjige pod svojim imenom (teško je povjerovati da bi netko tko, kako ćemo vidjeti, tako »pošteno« navodi crkvene historičare na svakom mjestu gdje uzima iz njih, bio spreman jednostavno prepisati tuđu knjigu i ne spomenuti autora). Više nam činjenica, ipak, govori protiv toga.

Prvo, knjižica nije jednostavno pretisak Bačićeva teksta. Brojne su, i to zanimljive, Banovčeve intervencije, koje dokazuju kako je priređivač nastojao približiti tekst čitateljstvu naših južnijih krajeva.

---

[1] *IZ KAZAGNIE* (!) / *SABORAH* / [*vç*]*igneni toliko u Garçkoi, koliko u La-/tinskoi zemgli, i koisu primgleni, i / odbaçeni; od kolikesu potribe, i tko / imma oblast skupit sabor, korisno / znati, i kriposno besiditi.*/ Po / Oczu P. F. Jozipu Banovczu / Pripov./ U JAKINU, MDCCLXIII./ Po' Petru Ferri./ *S'dopusctegnem Stariscina.*

[2] *Istina / katolicsanska / illiti / Skazagnie upravgliegnia spasonosnoga / xitka karstianskoga, / s zabillixegniem / zablugiegnia garsckoga odmet- / nisctva illiti Garcskie erexiah u koiesu / nesrichno upali odkadsuse od Rimske / Czarkve oddilili. / Izvagieno iz Svetoga Pisma iz naukah svetie Ota- / czah i razliky kgnigah sloxeno u iezik Illiricsky, / i na svitlost dato / po Otzu Fra Antunu Bachichiu / Reda Male Bratie obsluxitegliah S. O. Francescka, / Provinczie Srebemo-Bosanske, Gvardianu u Budjmu, / ... / Godine MDCCXXXII / Z' dopusctegnien stariscinah. / u Budimu kod Ivana Giurgia Nottenstein.*

[3] Na to je, kao i na neka druga Banovčeva preuzimanja iz te Bačićeve knjige, ukazao Pavao KNEZOVIĆ u članku *Josip Banovac u književnoj historiografiji* objavljenom u ovom zborniku.

Drugo, uvodna riječ *sctioczu* (koju Bačićeva knjiga kao takvu ne sadrži, dakle je, po svemu sudeći, Banovčeva) iznosi razloge za postojanje crkvenih sabora i njihova pregleda – takav uvodni tekst mogao je napisati bilo autor bilo priređivač. Tek – priređivač bi svakako u njemu spomenuo autora, što ovdje nije slučaj.

Treće, *imprimatur* za knjižicu napisao je Frano Puharić iz Makarske 24. studenoga 1762. godine;[4] dano je dakle crkveno dopuštenje (odnosno preporuka za dopuštenje) za tiskanje »Banovčeve« knjige, i nije moguće da se odnosi na ijednu drugu knjigu (tim više što je pisanje knjižice dovršeno samo dva dana prije, 22. studenoga).

I četvrto, knjižica je izdana osam godina prije Banovčeve smrti – za očekivati bi bilo da na ovako grubu pogrešku Banovac u međuvremenu reagira i nastoji je ispraviti. Nemamo, međutim, traga takve reakcije.

Potrebno je najprije osvrnuti se na sam sadržaj knjižice.

Nakon kratkog uvoda (str. 3–4) na temu mogućnosti spasenja jedino u krilu Katoličke Crkve i razlogâ sazivanja crkvenih sabora, a o kojem će još biti riječi, slijedi glavni dio knjižice, naslovljen *Od Sabora* (5–30).

Glavni je dio knjižice artikuliran u četiri dijela: *Od Saborah opchienski u Garckoj zemgli* (6–16., govori se o prvih osam općih crkvenih sabora /tj. ekumenskih koncila/, održanih na kršćanskom istoku, odnosno o Prvom nicenskom, Prvom carigradskom, Efeškom, Kalcedonskom, Drugom carigradskom, Trećem carigradskom, Drugom nicenskom i Četvrtom carigradskom), *Od Saborahah* (!) *u Latinskoi zemgli* (16–20, radi se o saborima na kršćanskom zapadu, odnosno o saborima koje pravoslavne crkve ne priznaju, jer su održani nakon Velikog istočnog raskola; to su četiri Lateranska, dva Lionska, Firentinski i Tridentski[5]), *Od Saborah Koji nisu primgleni, ni od Pape potvargeni* (20–26, tzv. »heretički« sabori: dva antiohijska, milanski, sirmijski, efeški, dva carigradska; napominje se da su ovo samo oni *poglaviti*, a da ih je bilo još) i *Kolikosu potribiti Sabori, i tkoji ima oblast skupiti* (26–30, na saborima se iskorjenjuju hereze

---

[4] Na str. 36: »Jussu Illustris. et Reverend. Episcopi attente perlegi suprad. libellum in Illirica lingua compositum, et nihil in eo inveni, quod Fidei orthodoxae repugnat [ovdje treba stajati konjuktiv: *repugnet*]; quapropter typis mandari posse censeo, si iis ad quod spectat ita videbitur. In fidem &c. Dat. ex nostro Conventu S. Francisci ad Altum Anconae. Ego Fr. Franciscus Pvarich de Macarsca Ord. Min. de Obs. Die 24. Novembris 1762. Vidit Canonicus Declñ pro Illmo et Rmo Episcopo.« Taj je Frano Puharić bio definitor provincije 24. 6. 1782. – 4. 7. 1785. (Ante CRNICA, *Naša Gospa od zdravlja i njezina slava*, Šibenik 1939., 243.)

[5] Nisu obrađeni svi sabori koji se danas smatraju općima. Nedostaju Vienski (1311–12) i Kostnički (1414), a »Firentinski« je sabor bio samo jedna etapa sabora koji se odvijao u Baselu, Ferrari, Firenci i Rimu (1431–45).

kao korov iz bilja; ima ih pravo sazvati samo rimski papa; govori se o nekompetentnosti pravoslavnih sabora). Podjela na paragrafe sasvim je preuzeta iz Bačićeva knjige, iako oni u Banovca nisu, kao u Bačića, numerirani.

Na kraju je dio koji sadržajno ne spada pod naslov knjižice. Prvo imamo odjeljak pod naslovom *Tomaçese Nike Sumglie* (str. 31–34), svojevrsni »Frequently Asked Questions« katoličkoga nauka o paklu. Fra Josip je, procijenivši da bi bilo korisno da ljudi budu oslobođeni tih »*sumglia*«, a vjerojatno se i u svojoj dušebrižničkoj praksi susrevši s potrebom razjašnjavanja nekih pitanja koja su se u vezi s paklom postavljala u narodu i među studentima teologije,[6] uvrstio u knjižicu poglavlje *Tomacse se nike sumglie* iz iste Bačićeve knjige.[7] U odjeljku se daju opširni teološki odgovori na šest pitanja vezanih za kaznu i trpljenje ljudskih duša u paklu (1. Trpe li u paklu svi jednaku muku? 2. Trpe li svi prokleti jednaku muku od ognja? 3. Zašto Bog vremenski ograničeni grijeh kažnjava vječnom mukom? 4. Je li Bog pravedan kad osuđuje duše na vječne muke? 5. Je li Bog osudio proklete na vječne muke po svom milosrđu? i 6. Ima li koja duša s tijelom sada u paklu?). Odjeljak završava pozivom na molitvu Bogu i Djevici Mariji (kojega u Bačića nema), a završna formula[8] omogućuje elegantan prijelaz na *Molegne S. Anti od Padue* (str. 35), odnosno prepjev latinske pjesme *Si quaeris miracula* Antunova suvremenika i subrata Juliana iz Speyera (u. oko 1250.)[9]

---

[6] Moguće je, kako smatra P. KNEZOVIĆ (u spomenutu članku), da je prvotni motiv uvrštavanja bila Banovčeva želja da maksimalno iskoristi prostor koji mu je bio na raspolaganju.

[7] Tekst je kod Bačića dio 7. razgovora o čistilištu i paklu, a zauzima str. 554–557.

[8] »*Ma utiçimose suaki dan S. Anti od Padue slidechiim molegnem.*« (str. 34.)

[9] »Malo je pjesama koje su imale tako buran i lepršav život – nije to preuzetno reći – kao što je pjesma »*Si quaeris miracula*«, spjevana u čast sv. Antuna Padovanskoga« (Gabrijel JURIŠIĆ, »Najpopularnija pjesma u čast sv. Ante – *Ak' od Ante tražiš čuda*...«, u *Glasnik sv. Ante*, br. 1(4), Knin, 2002, 54.) Kroz povijest je pjesma bezbroj puta izdavana, uglazbljivana i prevođena, te je postala jedna od najomiljenijih pjesama franjevačke pobožnosti. Originalni tekst glasi:

Si quaeris miracula,
mors, error, calamitas,
daemon, lepra fugiunt;
aegri surgunt sani.
Cedunt mare, vincula;
membra resque perditas
petunt et accipiunt
iuvenes et cani.
Pereunt pericula,
cessat et necessitas;
narrent hi qui sentiunt
dicant Paduani.
Gloria Patri et Filio
Et Spiritui Sancto.

Druga strofa (*Cedunt... cani*) pjeva se kao pripjev.

koja se i danas, u raznim verzijama prepjeva, pjeva u našim krajevima gdje je raširen kult toga sveca.[10] Prepjev je u rimovanim (*a b b a*) osmercima, a druga se strofa, kao i u originalu, ponavlja kao refren. Završna je doksologija proširena na četiri stiha da bi dosegla opseg ostalih strofa. Evo njezina teksta u izvornoj grafiji:

Akko xeliisc viddit cudda,
Smart i tmine bixee nase,
Uragh i guba uklagnase,
Ozdravgliaju bolni svudda.
Morskaa silla krotha paddaa,
Izgubglienaa svi nahodee,
Slipii viddee hromii hoddee,
A prost suxagn vecch nejaddaa.
Poghiblise razaraju,
A potribi mjesta nije;
Paduani, Tjelo ghdije, (?!)
Nek svi rekuu scto primaju.
Morskaa silla. . .
Otczu Boggu viçgnia dika,
Siinu poklon Spasitegliu,
Duhu Slava Tisciteglia,
Svetom Trojstvu çast do vika.
Morskaa silla...

Na posljednjoj, tridesetšestoj stranici, nalaze se molitva za pomoć sv. Antuna Padovanskog i već spomenuta latinska potvrda o pravovjernosti sadržaja knjižice.

Zanimljivo će biti pogledati na koje sve načine fra Josip intervenira u fra Antunov tekst i koje zaključke iz tih intervencija možemo izvući.

Prva je intervencija sâm predgovor *Sctioczu* koji je veoma različit od Bačićeva. Bačićev predgovor, pisan u prvom licu, vrlo osobno intoniran, natopljen je skromnošću i pun umanjivanja vrijednosti djela koje je sastavio. Neprestano podsjeća kako je njegovo djelo »slabo«, naglašava kako ga nije izdao da bi se oholio nekakvom svojom učenošću, kako nije pisao zbog *nenavidosti protiva Garkom*, već da bi ukazao na krivovjernost nekih njihovih stavova. Tvrdi kako je njegova knjiga nastala iz prakse, a *»videchi poslie, dabi ovy moj malahan trud za korist neumitnjim sluxio,*

---

[10] V. npr. kantual *Slavimo Boga* (Frankfurt/M – Zagreb, 1993.) gdje na str. 486. imamo prepjev u stihu originala, a na str. 487. prepjev u osmercima. Gabrijel JURIŠIĆ (*isto*, 56) tvrdi da postoji preko dvadeset hrvatskih prijevoda i parafraza te pjesme, od kojih je najstariji iz 1379. g.

uslobodiosamse na svitlostga dati«. Knjiga je, dakle, napisana za *»neumitnje«*, odnosno ljude koji ne znaju latinski i koji ne čitaju učene crkvene knjige. Banovac, kako rekosmo, ne prenosi u svoju knjižicu ovaj predgovor, već sastavlja novi. Iz tog Banovčeva prijevoda progovara neutralan glas priređivača; nema ni riječi o nečijem autorstvu knjižice ili o njenu nastanku. Jednostavno su navedene i opovrgnute glavne zablude protestanata i pravoslavaca (spasenje po vjeri, odnosno spasenje po *zakonu* pravoslavne crkve), kao i razlozi sazivanja općih crkvenih sabora: utvrđivanje i osuda hereza, te pokušaji ponovnoga ujedinjenja kršćana.

Već se na prvi pogled primjećuju razlike Banovčevih grafijskih konvencija u odnosu na Bačićeve. Tko se Bačićevo /y/ na kraju riječi svugdje zamjenjuje s /i/ (*isty* – *isti*,[11] *svety* – *sveti, try* – *tri, opchieny* – *opchieni*); /cs/ (u značenju današnjega /č/, prema mađarskoj grafiji) piše se u Banovca /ç/ (*csiny* – *çini, ucsiniti* – *uçiniti, odbacseni* – *odbaçeni*); u pojedinim riječima grafija ukazuje na drugačiji (talijanski ili dijalektalni) izgovor stranih riječi (*Arkibiskupata* – *Arczibiskupata, Sylvestra* – *Silivesctra, Theodosia* – *Theodoxia*) ili na utjecaj talijanske grafije (*Czarkvi* – *Czarqvi*, ali i *Czarkve, Filozofi* – *Filosofi, svaky* – *svachi*). Utjecaj talijanske grafije vidljiv je i u bilježenju palatala, jednom od najzamršenijih pitanja naše povijesne gramatologije. Razlike postoje u pisanju skupova /lje/, /nje/, /đe/ i /će/: Bačićev /glie/ u Banovca je najčešće /gle/ (*skupglegniu*), ali (rjeđe) i /glie/ (*xivgliegnie*); isto je tako /gnie/ pisano /gne/ (*gnega*), a i /gnie/ (*virovagnie*); /gie/ je u Banovčevoj knjižici /ge/ (*naregen*), a /chie/ je /che/ (*povrachene*), ali i /chie/ (*posvechienoj*). Bačićevo /sc/ (današnje /š/) u Banovčevu je izdanju bilježen dvojako: /sc/ (*scto, dovarscena*) i /ss/ (*bisse, pissuchi*). Strana imena Bačić, općenito uzevši, piše bliže izvornoj, odnosno latiniziranoj, grafiji, dok Banovac piše više fonetski (*kathari* – *katari, Pyrhu* – *Piru, Paulu* – *Pavlu, Lutheru* – *Luteru*), ali ni jedan ni drugi ovdje nisu dosljedni.

Što se tiče fonologije, zamjetljiva je razlika u bilježenju dentala u posebnim pozicijama: Banovac često ne bilježi dentale /d, t/ ispred /s/ (*gliudske* – *gliuske, Czarigradsky* – *Czarigraski*, ali i *Czarigradskom, proklețstva* – *proklestva*), ali čuva /t/ u likovima riječi *otac* u kojima ga Bačić (kao i suvremeni hrvatski standard) nema (*Oczi* – *Otczi, Oczem* – *Otczem*). Na nekim mjestima Banovac uklanja zijev (*pisahoczi, imaho, nahuka*), a mjestimično postoje razlike u bilježenju slogotvornoga /ş/

[11] U ovom radu, gdje se budu supostavljali primjeri, svugdje će lijevi biti iz Bačića, a desni iz Banovčeve knjižice.

(*Czerkvenie – Czarkveni*) i tretiranju aspiracije (*otili – hotili, Hadriana – Adriana, Heraklia – Eraklia*). Primjećuju se i razlike kao *mloghe – mnoghe, niscta – niscto* itd.

I u morfologiji se zamjećuju razlike među dvama izdanjima. Bačić ima u genitivu množine zamjenica i pridjeva završetak *-ie* (što upućuje na izgovor *[ije(h)]*), dok Banovac ima *-i* ili *-ii* (*pravednie – pravedni, zlie – zlii*). Na jednom mjestu Banovac nije razumio da je oblik *ovie* genitiv množine, pa je *ovie naregiegnia* promijenio u *ovje naregen bia*, što, naravno, mijenja smisao cijele sintagme (str. 6). Spomenimo ovdje i opreke *tiem – tiim* (ali i *tizim*), *niesu – nisu, oviu – ovizii*. Duži oblik lokativa u Bačića je redovito na *-u*, a u Banovca na *-e* (*sedmomu – sedmome, istinitomu – istinitome, Niczenskomu – Niczenskome*; Banovac nije uvijek mijenjao *-u*, a u njega se susreće i kraći oblik). Tzv. perifrastični supin[12] u Bačića redovito sadrži »cjeloviti« infinitiv, a u Banovca »krnji« (*za ispoviditi – za ispovidit, za izviditi – za izvidit*). Vjerojatno je Banovcu »neokrnjeni« infinitiv zvučao sasvim neprirodno, što bi mogao biti još jedan dokaz negdašnjeg jasnog (danas gotovo izgubljenog) razgraničenja između tih dvaju oblika u nekim našim govorima.

Glede leksičkih razlika, primjećuje se da je Banovac mnoge riječi mijenjao, vjerojatno misleći da će tako tekst biti razumljiviji, bliži intendiranim recipijentima, ali ponekad i želeći ispraviti tekst gdje je mislio da je pogrešan. Katkad je dodavao »pojasnidbene« riječi, iz istih razloga. Mnoge se promjene mogu protumačiti i motivima stilske prirode. Evo najizrazitijih Banovčevih leksičkih intervencija (nećemo navoditi morfoleksičke promjene, u kojima je riječ zamijenjena drugom riječju istoga korijena, npr. *obsio – obsinuo, opchieni – opchienski, Hoxio – Honoxio, pisaoczi Latinski – pisaoczi Latini, pisahoczi Garczi – pisahoci Garcki, pridobiti – pridobiveni, Jeruzolimsky – Jeruzolimitanskii, poslie – posli, dvie – dvi*):

[12] Radi se o konstrukciji *za + infinitiv* (koji u razgovornom stilu može ovdje biti, a obično i jest, »krnji«, i to upravo iz razloga što je ostatak hrvatskoga supina), koje status u našem jeziku još nije do kraja riješen, usp. Ivo PRANJKOVIĆ, *Hrvatska skladnja*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2002, 36–41.

Bačić	Banovac
czvitginak	*perjvoj illiti czvitgniak*
doko[n]csagnia	*svarhu, dovarscegnia*
dokoncsaju	*suarsce*
doversce	*dokoncsaju*
doversceno	*dokoncsano*
(skupljeni) od imajuchiega oblast	*(skupljeni) s'oblastiu pravom*
iscli (na sabor)	*hodili (na sabor)*
izvana	*zdvora*
jedno	*isto*
jeli officzir	*imali koie gospostvo*
nezbirajuse	*neskupgliaiuse*
neznane	*neumitne*
(bez) odlucska (pape)	*(bez) otegnia (pape)*
odmetnu	*odvarxe*
ossobito	*naulastito*
parvascgnia	*prossasta*
persconi	*kipu*
(liturgiju) poje	*(liturgiju) sctiu*
pomagnkati	*falliti*
pravo (čine)	*dobro (čine)*
prichi u (latinski obred)	*primiti (latinski obred)*
psalam	*pisma*
razdrla (bi se Crkva)	*privarnula (bi se Crkva)*
sasviemtiem	*nisctanemagnie*
slid[i]ocze	*naslidnike*
stavgliati	*mechiati*
stavio (pastira)	*odredio (pastira)*
toga vrimena	*u onno vrime*
traxechi	*isctuchi*
ukuzuju	*svidoçe*
uzdarxj	*uzdixe*
v(eras)	*r(edak)*
vlastitoga	*svoga*

Valja ponoviti da to nisu sve leksičke razlike između dvaju izdanja, ali i napomenuti da je Banovac na mnogim mjestima neke od navedenih riječi ostavio nepromijenjenima i neizmijenjenima, a događa se i da, samo nekoliko redaka nakon zamjene ponavlja Bačićevu riječ u nedirnutu obliku – alternacija, dakle, nije u svim slučajevima isključiva.

Ne nedostaje ni intervencijâ na sintagmatskoj razini (razlike u redu riječi, porabi prijedlogâ, Banovčeva dosljednija primjena Wackernagelova zakona[13] i sl.).

Valja zamijetiti da je Banovac na svaki način nastojao smanjiti opseg knjižice, redovito rabeći neke kratice gdje Bačić ima čitave riječi: tako je pridjev *sveti* uvijek skraćen u *s.* (ili, naravno, *s. s.*, kad se radi o množini),[14] *to jest* u *t. j*, a *redak* u *r.* Gdjegdje su brojevi koji su u Bačića pisani riječima u Banovca napisani znamenkama. Bačićevi návodi mjestâ iz kojih je uzimao podatke na nekim su mjestima izostavljeni[15] ili okrnjeni,[16] a događa se da su i riječi, sintagme, pa i cijele rečenice izostavljane, vjerojatno zato što je priređivač smatrao da nisu toliko nužne da bi zauzimale prostor (tako je na str. 5 izostavljen tekst *na pogl. 15. gdi buduchise skupili Aposctoli*, a Bačićev tekst *Skupgliegnie moxe biti dobro, i moxe biti zlo* skraćen je u *Skupglegne moxe bitti dobro, i zlo*; na isti način: *traxechi kojasu svoja, a ne kojasu Boxia* na istoj stranici glasi: *isctuchi Kojasu Svoja, a ne Boxia*). Ima i primjera očito pogrešnoga izostavljanja većih dijelova teksta (na str. 18 izostavljen je cijeli paragraf o prvom lionskom saboru, a na str. 22 nedostaje 6 Bačićevih redaka. Ima više takvih primjera).

Bačić obilno citira, kako crkvene historiografe (Baronija, Mastrija, Rufina, Severa, Sokrata, Sozomena, Teodoreta), tako i Sveto pismo, redovito navodeći mjesto (knjigu, glavu itd.) iz kojega je vadio, a kad je riječ o citatima iz Svetoga pisma, donosi, prije prijevoda, i latinski tekst iz *Vulgate* (Gospod je u to vrijeme još uvijek dobro razumio samo latinski, a još je par jezika samo natucao). Takav su oblik prezentacije građe pisci iz razdoblja prosvjetiteljstva voljeli, a bliska je današnjem uzusu pisanja u znanstvenom diskursu. On jasno pokazuje učenost autora, njegovo snalaženje u izvorima, poznavanje autoritetâ i kompilator-

[13] Sintaktička restrikcija prema kojoj u pojedinim jezicima enklitike imaju tendenciju zauzimanja položaja druge riječi u frazi. Banovac često (iako ne uvijek) premiješta enklitike s inih pozicija na to mjesto.

[14] Čak je i Duh Sveti na str. 5 *duh S.* Tu kraticu nalazimo i na jednom mjestu gdje je u Bačića riječ *slavne* (kod Banovca str. 8), što je čitatelja moglo zavesti.

[15] Inače, dogodilo se Banovcu (ili g. Ferriju, tiskaru) na str. 6 da je ponovio navod koji se kod Bačića nalazi samo na jednome mjestu.

[16] Primjerice, navedena je (biblijska) knjiga, a redak izostavljen; ili je naveden autor, ali ne i djelo i glava, i sl.

sku sposobnost. Zacijelo je fra Josip, između ostaloga, i zbog toga mogao biti zadovoljan učinkom koje je po njegov ugled moglo imati autorstvo takve *lege artis* napisane knjižice. Nećemo ga, znajući za njegove druge zasluge, zbog toga optužiti za kićenje tuđim perjem: budimo dobronamjerni i opravdajmo ga – »pastoralnim« razlozima.

Ovakvi primjeri izdavanja istih djela u različitim krajevima zemlje u razdoblju (pred)standardizacijskih previranja unutar hrvatske novoštokavštine svojim nam karakteristikama, sličnostima i razlikama mogu puno pomoći u boljem osvjetljavanju mnogih procesa koji su u tom preважnom razdoblju doveli u devetnaestom stoljeću do konačne kodifikacije hrvatskoga standarda.

»BANOVČEVA« KNJIŽICA *IZKAZAGNIE OD SABORAH*

Sažetak

Josip Banovac priredio je dijelove iz knjige Antuna Bačića *Istina katolicsanska* (Budim, 1732) i izdao ih pod svojim imenom u knjižici *Izkazagnie saborah* (Ancona, 1763). Tekst je sadržajno identičan, ali nam brojne Banovčeve intervencije na grafijskoj, fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj i leksičkoj razini pokazuju kako je priređivač vodio računa o čitateljstvu kojem je izdanje bilo namijenjeno.

IL LIBRO *IZKAZAGNIE OD SABORAH* ATTRIBUITO A JOSIP BANOVAC

Riassunto

Certi parti del libro *Istina katolicsanska* (Buda, 1732) di Antun Bačić sono stati editi a cura di Josip Banovac nel libro *Izkazagnie saborah* (Ancona, 1763), ma sotto il nome del Banovac. Il testo delle due edizioni è sostanzialmente identico, però numerosi interventi di Banovac a livello grafico, fonologico, morfologico, sintattico e lessicale dimostrano che l'editore ha tenuto conto del pubblico dei lettori ai quali la edizione era destinata.